

IEVADRAKSTS

ECB Padome 2006. gada 2. februāra sanāksmē, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Padome arī secināja, ka jaunākā informācija, ko sniedz tautsaimniecības analīze, kopumā apstiprina cenu attīstības tendenču perspektīvas un euro zonas tautsaimniecības novērtējumu, un ka saglabājas spēcīgs apgrozībā esošā naudas daudzuma un kredītu atlikuma kāpums un augsta likviditāte. Tāpēc Padome ievēros piesardzību, lai nodrošinātu ilgtermiņa inflācijas gaidu stabilizēšanu tādā līmenī, kas atbilst cenu stabilitātei. Šāda piesardzība arī jāievēro, ņemot vērā vēsturiski zemās procentu likmes gan nominālajā, gan reālajā izteiksmē visās termiņu grupās, kā arī kopumā labvēlīgo monetārās politikas nostāju. Inflācijas gaidas stingri jāstabilizē, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu izaugsmes veicināšanā un jaunu darba vietu radīšanā euro zonā.

Attiecībā uz tautsaimniecības analīzi jaunākie dati atbalsta Eurosistēmas speciālistu 2005. gada decembra iespēju aplēsēs izklāstīto ekonomiskās aktivitātes scenāriju. Tādējādi kopumā apstiprinājies Padomes novērtējums par tautsaimniecības izaugsmes perspektīvām euro zonā. 2005. gada 2. pusgadā ekonomiskā aktivitāte sāka uzlaboties un paplašināties, un, pamatojoties uz jaunākajiem rādītājiem un apsekojumu datiem, kā arī ņemot vērā ceturkšņa pieauguma tempu parasto svārstīgumu, šķiet, ka šis process kopumā turpinājies. Arī nākamajos ceturkšņos joprojām saglabāsies nosacījumi tālākai tautsaimniecības izaugsmei. Labvēlīga ārējā vide veicina euro zonas eksportu. Paredzams, ka ieguldījumu apjoms saglabāsies augstā līmenī, un to labvēlīgi ietekmēs ilgāku laiku pastāvošie ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi, bilances strukturālie pārkārtojumi, uzkrātā un joprojām pieaugošā uzņēmumu peļņa un efektivitātes kāpums. Laika gaitā patēriņa pieaugumam arī vajadzētu palielināties atbilstoši reāli izmantojamo ienākumu dinamikai, pakāpeniski uzlabojoties situācijai darba tirgū. Šādu ekonomiskās aktivitātes perspektīvu apstiprina arī pieejamās prognozes.

Runājot par ārējiem faktoriem, noteicošie joprojām ir lejupvērstie riski, kas apdraud tautsaimniecības izaugsmi un īpaši saistīti ar joprojām augstajām un svārstīgajām naftas cenām un bažām par globālo nesabalansētību.

Attiecībā uz cenu attīstību SPCI gada inflācija decembrī samazinājās līdz 2.2% (novembrī – 2.3% un oktobrī – 2.5%). Īstermiņā gada inflācija atkal varētu nedaudz paaugstināties, īpaši atspoguļojot atkal notikušo enerģijas cenu kāpumu un dažus bāzes efektus. Tālākā perspektīvā pakāpeniski varētu izpausties agrākā naftas cenu kāpuma netiešā ietekme uz pārējām cenu indeksa sastāvdaļām, un jau publiskotajām administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu pārmaiņām varētu būt augšupvērsta ietekme uz SPCI inflāciju. Savukārt darba samaksas dinamika iepriekšējos ceturkšņos joprojām bija mērena, un tiek uzskatīts, ka tā pagaidām tāda arī saglabāsies, īpaši, atspoguļojot pasaules konkurences spiedienu. Pašlaik pieejamā informācija kopumā atbilst Eurosistēmas speciālistu 2005. gada decembra iespēju aplēsēs minētajam SPCI inflācijas scenārijam šim un nākamajam gadam.

Saistībā ar šo cenu attīstības perspektīvu saglabājas augšupvērsti riski, ietverot turpmāku naftas cenu pieaugumu, spēcīgāku naftas cenu transmisiju uz patēriņa cenām, nekā pašlaik paredzēts, administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu papildu kāpumu un – plašākā skatījumā – iespējamās netiešās sekas, kas var izpausties darba samaksas un cenu noteikšanas tendencēs. Tāpēc būtiski, lai sociālie partneri turpinātu pildīt savas saistības arī labvēlīgākā ekonomiskajā vidē.

Monetārā analīze rāda, ka saglabājas stabils M3 gada pieauguma temps, lai gan decembrī tas vēl pazeminājās. Šo pazeminājumu daļēji var izskaidrot ar agrākajām portfeļu sastāva pārmaiņām pretēju pārmaiņu iespējamo atsākšanos, kas palēninoši ietekmē M3 pieaugumu. Taču saglabājas spēcīga monetārās ekspansijas pieauguma tendence, atspoguļojot pārsvarā zemā procentu likmju līmeņa stimulējošo ietekmi. Īpaši M3 likvīdāko sastāvdaļu pieaugums joprojām ir ļoti stabils, un privātajam sektoram izsniegto aizdevumu gada pieauguma temps turpināja palielināties. Īpaši strauji pieaug hipotēku kredīta atlikums, norādot uz nepieciešamību rūpīgi kontrolēt mājokļu tirgus attīstību. Kopumā, ņemot vērā jau tā augsto likviditāti euro zonā, nozīmīgs apgrozībā esošā naudas daudzuma un kredītu atlikuma pieaugums norāda uz cenu stabilitātes riskiem vidējā un ilgākā termiņā.

Apkopojot sacīto, tautsaimniecības analīze rāda, ka agrākā naftas cenu kāpuma netiešā ietekme un jau publiskotās administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu pārmaiņas varētu radīt augšupvērstu spiedienu uz SPCI gada inflāciju nākamajos gados. Tā arī liecina, ka vidējā termiņā saglabāsies augšupvērsti cenu stabilitātes riski.

Tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes rezultātu salīdzinājums apstiprina, ka nepieciešama piesardzība, lai nodrošinātu, ka neīstenosies cenu stabilitātes riski vidējā un ilgākā termiņā. Ir patiešām būtiski, lai šādi riski neietekmētu vidējā termiņa un ilgtermiņa inflācijas gaidas, kam stingri jāsiglabājas cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Tas ir priekšnoteikums, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu stabilas tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā un jaunu darba vietu radīšanā.

Runājot par fiskālo politiku, jaunākā informācija norāda uz nedaudz labākiem rezultātiem vairākās valstīs un euro zonā kopumā 2005. gadā, nekā tika prognozēts. Uzlabojoties tautsaimniecības izaugsmei, vēl būtiskāk ir īstenot mērķtiecīgu fiskālo konsolidāciju. Īpaši valstīm ar pārmērīgu budžeta deficītu jāizmanto šī iespēja apņēmīgi un pastāvīgi samazināt fiskālo neatbilstību. Tādējādi tiktu sniegts stingrs atbalsts Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajai Eiropas fiskālajai struktūrai. Konsolidācijas novilcināšana būtu nepiemērota īstermiņā un riskanta ilgtermiņā. Pielāgojumu pamatā jābūt ticamiem, pilnīgi konkrētiem pasākumiem, kas ietilpst visaptverošā konsolidācijas programmā. Visa papildu peļņa, ko radījusi izaugsme, kas bijusi lielāka par prognozēto, jāizmanto, lai paātrinātu deficīta samazināšanu. Tas palīdzētu novērst pagātnes notikumu atkātošanos, kad pašpamierinātība labos laikos veicināja pastāvīgu budžeta nelīdzsvarotību.

Attiecībā uz strukturālajām reformām Padome apsprieda vairākus ar euro zonas pakalpojumu sektoru saistītus jautājumus. Pakalpojumi dod būtisku ieguldījumu citos tautsaimniecības sektoros un veido lielu, augošu pievienotās vērtības un nodarbinātības daļu euro zonā (abos gadījumos pēdējos gados – aptuveni 70%). Ņemot vērā arvien lielāko pakalpojumu sektora lomu, par Eiropas politikas īstenošanas programmas galveno uzdevumu kļūst nepieciešamība nodrošināt Eiropas Savienībā pilnībā integrētu pakalpojumu tirgu. Strukturālās reformas, kas vērstas uz konkurences paaugstināšanu gan ES, gan starptautiskajos pakalpojumu tirgos, ļaus uzņēmumiem izmantot apjomradītu ekonomiju, un tām vajadzētu paaugstināt tautsaimniecības efektivitāti. Tādējādi tiks sekmēts augstāks un spēcīgāks darba ražīguma pieauguma temps pakalpojumu sektorā, veicināta dinamiskāka tautsaimniecība un radītas jaunas darba vietas. Turklāt lielāka konkurence pakalpojumu tirgū pazeminātu cenas un veicinātu cenu stagnācijas samazināšanos dažās pakalpojumu sektora jomās. Kopumā pakalpojumu sektora atvēršana jauniem dalībniekiem varētu veicināt efektīvākus un elastīgākus pakalpojumu tirgus, sekmēt pielāgojumu procesus un paaugstināt euro zonas elastīgumu attiecībā pret

ekonomiskajiem satricinājumiem. Tādējādi tiktu veicināta tautsaimniecības izaugsme un darba vietu radīšana ilgākā laika posmā.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā ietverti divi raksti. Pirmajā rakstā aplūkotas jaunākās mājokļu cenu attīstības tendences euro zonā, pētot faktorus, kas nosaka mājokļu cenu pārmaiņas, kā arī vērtējot pašreizējo stāvokli mājokļu tirgū. Otrajā rakstā skaidrota finanšu tirgu loma fiskālās disciplīnas veicināšanā. Aplūkoti galvenie kanāli, pa kuriem fiskālā politika var ietekmēt valdības obligāciju procentu likmju starpības vienotās valūtas zonā, un pētīts, cik lielā mērā šo starpību zemo līmeni var izskaidrot ar faktoriem, kas nav saistīti ar fiskālo politiku.